

WILLEM PEKELDER

**DE
MENSELIJKE
MAAT**

UITGEVERIJ U2PI

DE MENSELIJKE MAAT

© Willem Pekelder
1e ebookversie augustus 2013

Titel: De menselijke maat
Auteur: Willem Pekelder
Omslagfoto: Otto Snoek
Foto achterflap: Klaas Vos

Uitgever: U2pi BV, Voorburg
ISBN: 978-90-8759-378-0
NUR: 740

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

DE MENSELIJKE MAAT

Willem Pekelder

Uitgeverij U2pi

Met dank aan:

Irene Costera Meijer, Martin Fröberg, Sjak Jansen,
Lisette Thoof en Renate van der Zee.

De interviews, portretten, reportages en analyses in dit boek verschenen eerder in een reeks van dagbladen en tijdschriften, zoals Trouw, de Volkskrant, Het Parool, VPRO Gids, De Groene Amsterdammer en VolZin. De bundel markeert het tienjarig bestaan van Willem Pekelder als ZZZP' er. Sinds 2010 is Pekelder tv-recensent van Trouw.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	9
Cees Vis: 'Ik leef in het eeuwige nu'	13
De onweerstaanbare charme van Henk van Os	21
De spruitjeskoningin van de VPRO	25
Een notabele verlaat Hilversum	31
Pijnlijk verlost van God	34
Op zoek naar de ziel van Erasmus	40
Zomergasten, een monument van beschaving	44
Elk hotel is Fawlty Towers	49
De kleine, fijne én gezellige wereld van Willibrord Frequin	52
Han Vrijling: 'De grutto houdt niet van natuurbeheer'	60
Van glamourboy tot selfmade monnik	66
De onstilbare honger van Ad van Liempt	71
Keukentafel opzij en spreken maar	77
Gerbrand Komen: 'Het ware en het schone liggen dicht bij elkaar'	81
Een vriend in de hemel	86
Adriaan Geuze: 'Met een polsstok kom je overal'	91
Beatrix is niets veranderd	96
Poesie mauw was het eerste kijkcijferkanon	100
Van Kooten en De Bie: 'En wel hierom!'	105
Rondom 10 als spiegel van Nederland	109
Geen uitvaart na euthanasie	117
Een Wilders-affaire avant la lettre	122
Frans Slangen: 'Ik spreek alleen met de bisschop'	126
Absoluut vorst aan Zee	133
Ad de Boer: 'De EO is vaak gepiepeld'	136

Jaap van Ginneken, deskundige in onzekerheid	144
De grote bek van Job Frieszo	151
Hans Laroës, de ultieme regisseur	161
De dood als finale party	166
De elegante wereld van Agatha Christie	171
Philippe Bär: ‘Mijn werk is waar de mensen zijn’	174
Jan Pronk: ‘Afrikaanse presidenten luisterden naar Claus’	181
Claus, de ándere Duitser	186
Een stukje Rome in ’s-Hertogenbosch	194
Cabaretiers laten God weer leven	197
Riek Bakker, de nationale verzoener	202
Irene Costera Meijer, zendeling zonder geloof	207
Hans Visser : ‘Natuurlijk zou Jezus ruzie krijgen met Leefbaar Rotterdam’	214
De eeuwige zendeling	221
‘Bent u er nog, mijnheer Thors?’	226
Agnes van Ardenne: ‘Eens zal ik struikelen’	231
Zo trots als een aap	238
Het uur U zette de ramen open	242
Henk Mochel en de milde dood	246
Het Gat verbeeldde het drama van Nederland	250
Koefnoen en het dikke Ik	254
Juliana als dorpsgenote	258
De grote stilte in het homo-voetbal	263
De Stem der Stemmen stopt	272
Kardinaal Simonis kwam, zag en overwon	275
Guus Kuijer: ‘Op naar een vriendelijk christendom’	285
De CHU was een wijze van zijn	291

Henri Beunders: ‘Wat níet gezegd wordt is véél belangrijker’	299
In Oud-Sabbinge is altijd wat te beleven	306
Hoe Den Haag de pedo’s vertroetelde	310
Hans van der Togt, gelukkig in de B-garnituur	317
Joop Daalmeijer, een opgewekt mens	321
Godfried Bomans, arme jongen	329
Rechterhand van de paus	333
God en Hilversum voor Henk Hagoort	338
Cox Habbema: ‘Ruiken wanneer het toeval toeslaat’	347
Er is weinig moois aan The Secret	352
Ton Planken, veertig jaar machtig op Het Binnenhof	362
Peter d’Hamecourt: ‘Een Rus vind altijd zijn weg’	369
Anne van der Meiden: ‘We lopen de hele dag in fuiken’	375
Een boekje open over Brandpunt	382
Jack de Vries: ‘Nooit wrijven in een vlek’	386
Terug naar de kerk	393

INLEIDING

Dit boek gaat over mensen. Dwarse, eigenzinnige mensen. Een IKON-dominee als wijlen Wim Koole die zich 'bekeert' tot het atheïsme, mediapsycholoog Jaap van Ginneken die waarschuwt voor het voortdurende bedrog van marketing en media, of de rebelse Rotterdamse dominee Visser. Jezus zou zeker ruzie krijgen met Leefbaar Rotterdam, is zijn overtuiging. Het zijn mensen die hun eigen maat bepalen.

Ze zijn merendeels afkomstig uit de hoek van media en religie, mijn journalistieke specialismen. In interviews, portretten en reportages probeer ik te achterhalen wat hen beweegt. Wat geeft hun leven betekenis, wat is hun hoop, hun angst, hun visioen? De antwoorden verschillen. Tussen de strenge, hiërarchische kerk van kardinaal Simonis en het christendom-light van Guus Kuijer gaapt een diepe kloof. Zoals de journalistieke aanpak van Willibrord Frequin (bruusk en emotioneel) en die van NOS-baas Hans Laroes (nuchter en doordacht) op geen enkele manier te vergelijken is.

Wat geportretteerden bindt, is dat ze verschil maken. Of het nu gaat om een uitmuntend kunstpresentator als Henk van Os of het schurende nonconformisme van mediaprofessor Henri Beunders. Het zijn types die zich weinig aantrekken van 'de buitenwereld', maar hun eigen weg gaan.

Een andere bindende factor: het zijn mensen in transitie. Ze nemen afscheid van een baan of beginnen juist aan heel iets nieuws. Ze blikken terug en vooruit. Of schrijven hun testament, zoals mediatopman Cees Vis, die van z'n dokter te horen kreeg dat hij niet meer beter wordt. In alle verhalen zit, naar mijn smaak, beweging. Soms in figuurlijke zin. Een zomerse zondag in de Eeuwige Stad. De paus spreekt een formule uit en op de gevel van de Sint Pieter ontrolt zich een wandtapijt met de beeltenis van Karel Houben. Van het ene op het andere moment

is een eenvoudig Limburgs patertje getransformeerd tot heilige. Transitie met een hoofdletter 't'.

Behalve de paus hebben natuurlijk slechts weinig stervelingen zicht op de eeuwigheid, maar sommigen in dit boek komen toch aardig in de buurt. Zoals Frits Thors (1909), de oudste geïnterviewde. In 1928 solliciteerde hij bij de AVRO, toen die omroep nog maar één jaar bestond en directeur Willem Vogt er de scepter zwaaide. De sollicitatie verliep curieus. Thors moest achter een gordijn in vier talen een tekst voordragen, terwijl Vogt aan de andere kant luisterde om te horen of hij een goede radiostem had.

Johan Wilhelm van Hulst (1911), een andere eeuweling, blikt terug op de beginjaren van de CHU, waarvan hij later een der voormannen was. Het CHU-geluid is in het CDA geheel verdampt, constateert hij met spijt. Oud-minister Roelof Kruisinga zou meteen weer lid worden van de CHU als die morgen opnieuw werd opgericht. Geen partij was zo op harmonie gericht als juist de christelijk historische.

De verhalen laten, hoe verschillend ook, een tijdsbeeld zien. Van de verzuiling van de CHU, Simonis en Godfried Bomans, via de 'bevrijding' van de jaren zestig en zeventig naar de sterk geïndividualiseerde samenleving van nu. Ik zet het woord bevrijding expres tussen aanhalingstekens omdat geïnterviewden die hun partijtje meeblieden in dat emancipatieproces nu met gemengde gevoelens op die periode terugkijken.

Politiek Den Haag dat vanaf de jaren zeventig pedofielen ruim(er) baan wilde geven, veroordeelt drie decennia later in niet mis te verstane termen de 'pedopartij' PNVD. Jaap van Ginneken denkt met oprechte spijt terug aan zijn 'in de rondte vrijen' en de schade die hij daarmee bij menige vrouw aanrichtte. Zoals Zilveren Nipkowschijf-winnaar Henk Mochel (NCRV) hoopt dat zijn uitzendingen over hulp bij zelfdoding, begin jaren zeventig, niet hebben bijgedragen aan de huidige discussies over euthanasie op dementerenden. Koos Postema, beroemd door zijn taboedoorbrekende Het uur U (VARA) bekritiseert de rauwe,

overassertieve sfeer van nu. Heb ik daar met mijn programma's aan meegewerkt, vraagt hij zich in gemoede af? Met andere woorden: Hebben ontzuiling en 'bevrijding' geleid tot een maatschappij waarin, om die andere Nipkowschijf-winnaar Koefnoen te citeren, het dikke Ik victorie kraait? Tot in een materialistisch 'geloof' als The Secret aan toe? Ja, zelfs tot in het graf? Begravenissen zijn persoonlijkheidscultussen geworden, waarmee we onszelf onsterfelijk willen maken, zoals vroeger de Farao's. De dood als finale party van een extreem geslaagd leven.

Dit boek pretendeert geenszins antwoord te geven op de vraag of 'de maatschappij' zich in een goede richting ontwikkelt. Laat staan de koers aan te geven die 'we' zouden moeten opgaan. Daarvoor ben ik niet de aangewezen persoon. Wat het boek wel zichtbaar maakt, is het denkproces dat ik de afgelopen tien jaar als journalist heb doorgemaakt. Wat is er met ontzuiling en secularisering gewonnen? En wat verloren? Wat geloof ik (nog), wat geeft mijn leven zin, welke waarden van het christendom hebben mij iets te zeggen? Ik denk dat dat vragen zijn die velen zich de voorbije jaren hebben gesteld.

Nooit hebben mijn interviewpartners me teleurgesteld, ofschoon ik bij de één geïnspireerder vertrok dan bij de ander. Geraakt was ik door het vuur van Hans Visser. Maar ook de mildheid van bisschop Bär, de droom van Guus Kuijer ('op naar een vriendelijk christendom'), de wijsheid van Agnes van Ardenne ('het leven is een geheim') en de menselijkheid van Riek Bakker ('we zijn niet alleen voor onszelf op de wereld') troffen mij. Zoals minister Pronk en de vrienden van prins Claus mij wisten te bezielen met hun nobele nagedachtenis aan de prins-gemaal. Wim Koole ontroerde met zijn 'atheïstische biecht.' Waren zijn twijfels aan het Godsbestaan ook niet de mijne?

Zo'n zeventig verhalen staan in dit boek, en de meeste daarvan - er zit ter afwisseling ook wat luchtiger werk tussen - weerspiegelen mijn zoektocht in het voorbije decennium naar zingeving, kwaliteit, schoonheid en waarheid. Ik ben deze mensen dankbaar

voor de kostbaarheden die ze me hebben toevertrouwd en voor het besef dat het goede, in al z'n verschillende betekenissen, er wel degelijk toe doet in de wereld.

En als ik dan toch een soort conclusie mag trekken waar ik na al die spannende avonturen ben uitgekomen dan is het, denk ik, deze: Ik geloof in menselijke maat. Toen prinses Juliana 95 werd, besloot ik niet het zoveelste artikel te schrijven over Juliana als Majesteit maar als dorpling. Hoe vond zij haar plaats in Baarn en hoe ging zij om met de inwoners, en vice versa? En toen ik hoorde over een in Rotterdam redelijk bekende journalist die in Zuid-Beveland het kleinste nieuwsstation van Nederland was begonnen, toog ik meteen naar Oud-Sabbinge. Daar sprak deze Wiert Omta de onsterfelijke woorden: "Als buurman Jan z'n bieten inzaait is dat nieuws." Of Thomas van Kleef, oud p.r.-man van de Amerikaanse componist Philip Glass. Hij verliet de glamourwereld van de marketing en stichtte zijn eigen klooster. Hij werd een 'selfmade monnik', en daarmee, zoals velen in dit boek, een mens die zijn eigen maat bepaalt.

Willem Pekelder

Rotterdam, 21 september 2012

'Ik leef in het eeuwige nu'

Cees Vis, lid van de Raad van Bestuur van de publieke omroep, is ongeneeslijk ziek. Vanuit zijn geboorteplaats Middelharnis blikt de mediatopman terug op zijn leven en werk. "Schuldgevoel is de drijvende kracht achter mijn bestaan geweest."

De eerste signalen kwamen in de zomer van 2007. Een moeilijke stoelgang en iets roods in de ontlasting. Spastische darm was de diagnose. Niets ernstigs. "Ik heb niet aangedrongen op verder onderzoek. Ik was al lang blij." Maar de klachten verergerden en er volgde een darmonderzoek. "Ik verwachtte een positieve uitslag. Ik was gewoon op wintersportvakantie gegaan, vol energie. Toen ik thuiskwam, dacht ik: Verrek, helemaal vergeten de uitslag op te vragen."

Dat hoefde Cees Vis (58) ook niet meer te doen. Op een zaterdag in april stond de huisarts zelf op de stoep. "Ik had net wat bakvormen gekocht om een lekkere taart te maken toen de goede man lijkbleek binnenkwam. Het is mis met je Cees, stamelde hij, het is kwaadaardig."

Uit een scan bleek dat de kanker was uitgezaaid naar lever, longen en lymfen. "Ik leef op chemokuren en medicijnen. Ze hebben me nog tweeënehalf jaar gegeven, maar dat is een gemiddelde. Het kan langer duren of korter. Ik reken op langer. Mijn kinderen Kirsten en Michiel hebben het zwaar. Niet alleen ik heb kanker, ook hun moeder, mijn ex-vrouw. De diagnose is zo'n vier weken na die van mij gesteld."

Vis loopt naar het venster, staart naar buiten en zegt: "Het is een mooi, maar ook een somber dorp. In het weekeinde beginnen om acht uur de kerkklokken al te luiden, en om twaalf uur weer. Vooral op winterse zondagen heerst hier een beklemmende sfeer, zoals in De Avonden." Hij is terug in zijn geboortehuis in

Middelharnis op het Zuidhollandse eiland Goeree-Overflakkee. Achteenvijftig jaar geleden zag Cornelis Vis er het levenslicht, als enig kind van een landarbeider.

Na het overlijden van zijn moeder in 2004 kwam Vis in het bezit van de ouderlijke woning, die hij nu gebruikt als weekend- en vakantie-onderkomen. Het huis aan het haventje van Middelharnis ademt vele jeugdherinneringen. Een zwart-wit foto toont een jonge, knappe vrouw, met filmsterachtige allures. Ze bevindt zich, blijkens het bijschrift, aan boord van de Nieuw Amsterdam. Naast haar zit een peuter, die een glas limonade in zijn hand geklemd houdt. “We gingen emigreren naar Amerika. Dat is het drama uit onze familie geweest.”

Vis zwijgt en vraagt of we een tompouce willen. Onderweg naar de banketbakker wijst hij de plekken aan waar hij vroeger speelde. “Hier”, zegt hij, terwijl we door een smal straatje lopen, “gingen we nummerborden noteren van auto’s. Een duffe bezigheid natuurlijk. Je kon die kentekens net zo goed thuis achter je bureau verzinnen.”

De onschuld van de jeugd, Vis kijkt er met een milde glimlach op terug. “Het opgroeien in zo’n dorp was natuurlijk niet alleen maar vervelend. Vanuit hun geloof hadden de mensen veel zorg voor elkaar. Ik heb gehoord dat toen mijn moeder in 1933 met een longontsteking in bed lag de gemeente zand voor haar woning strooide zodat ze minder last zou hebben van het lawaai van voorbijrijdende paardenkarren.”

Maar de deken van sociale druk die datzelfde geloof - de ‘zwarte kousenkerk’ - over de voormalige vissersplaats drapeerde, maakte het leven niet zelden tot een benauwenis. In de hervormde kerk kwam het Woord Gods in weerbarstige brokken van de kansel. “Mijn oma en moeder gingen elke zondag naar de eredienst, maar hebben het hun hele leven niet aangedurfd deel te nemen aan het Heilig Avondmaal. Ze wisten: Er wordt op je gelet. Alleen de ‘allerzuiversten’, de wereldkampioenen vroomheid, waagden het. En dan nog werd achteraf in het kerkportaal soms besmuikt

gefluisterd: Zag je die en die naar voren gaan?”

Zelf heeft hij er van jongsaf aan ‘helemaal niets’ van geloofd, zegt Vis. “Van die sombere mannen in zwarte pakken die je voortdurend influisteren dat je slecht bent en waarschijnlijk in de hel komt. Ik heb wel een zekere nieuwsgierigheid naar de dood, zonder er naar te verlangen. Zal er hierna iets zijn of niet? Ik vind het allebei niet erg. En als ik dan toch in het eeuwige hellevuur word geworpen, denk ik: Ach, op den duur went alles, ook een pittige temperatuur.” Om er meteen aan toe te voegen: “Toch kan het gebeuren dat ik me vlak voor het Uur U met mijn staart tussen de benen weer bekeer tot de kerk.”

Op zijn zeventiende ontsnapte Vis aan het eilandleven door dienst te nemen bij de Koninklijke Marine. “De eerste stad waar we aanmeerden was Casablanca. De witte huizen, de bazaars, de rommelige sfeer, dat was wat anders dan dijk van Middelharnis. Ik heb me nog nooit zo bevrijd gevoeld als toen. En dat terwijl we op dat schip met z’n zestigen op een slaapzaal lagen.”

Een laatbloeier noemt hij zichzelf. Pas rond zijn dertigste studeerde hij af als bedrijfseconoom. Daarna volgde een indrukwekkende carrière: financieel topambtenaar op het ministerie van OCW, directeur van de STER, lid van de Raad van Bestuur van PCM en nu eenzelfde functie bij de Nederlandse Publieke Omroep), waar hij de portefeuille financiën en organisatie beheert. “Ik heb altijd een voorkeur gehad voor complexe organisaties. Ik ben er goed in, al zeg ik het zelf, om allerlei belangen tegen elkaar af te wegen en op een soepele manier ingewikkelde voorstellen aanvaard te krijgen óf, indien nodig, naar de prullenbak te laten verdwijnen.” Zo wist hij vier jaar geleden, samen met de twee andere Raad van Bestuursleden, op slimme wijze een dreigende coup van omroepvoorzitters in de kiem te smoren. “Ze wilden dat de netcoördinatoren niet meer onder het gezag van de Raad van Bestuur zouden vallen, maar onder dat van de omroepvoorzitters. De voorzitters hadden adviesbureau Boer & Croon daartoe een peperduur onderzoek laten doen. Wim Meijer, oud-PvdA-

politicus en voorzitter van de Raad van Toezicht, waarin de omroepvoorzitters zitting hadden, heeft hevige druk op ons uitgeoefend om dat onderzoek te ondertekenen. Meijer wilde ons uitschakelen. Maar wij zeiden luchtigjes: Bespreek het voorstel eerst eens in de Raad van Toezicht, wetende dat de door de Kroon benoemde leden in die Raad tegen Meijer en de omroepvoorzitters in opstand zouden komen. Zo is dat voorstel bijna geruisloos in de papierversnipperaar terechtgekomen. Zonder één woord van ruzie procedureel kaltgesteld. Ik ben daar nog steeds trots op.”

Zoals hij ook met voldoening terugkijkt op de financiële splitsing van NOS en NOB, waaraan hij in de tweede helft van de jaren tachtig als topambtenaar van OCW leiding gaf. “Als je mij vraagt wanneer ik de meeste macht had, was het in die functie. ’s Ochtends van het departement naar Hilversum rijden met voorstellen van vijftig miljoen in je jaszak. En jij mocht zeggen waar dat geld naar toe moest. Dominant en kortaf kunnen zijn zonder dat iemand klootzak tegen je durft zeggen, heerlijk. Iedereen keek tegen je op en ik moet zeggen dat ik daar wel van genoot. Macht is lekker.”

Gekke dingen gebeurden ook op het departement. “Willem Frederik Hermans bleek zijn leenvergoeding niet te hebben aangevraagd. Dat scheelde hem twintigduizend gulden in een jaar. Hij belde op naar ons ministerie, maar kreeg een niets vermoedende jonge ambtenares aan de lijn, die hem behandelde als iedere andere klager. Het gesprek verliep ongeveer als volgt: ‘Hermans, zegt u? Voorletters? Nee, die leenvergoeding kunt u helaas vergeten. Goedemiddag.’ Wat was die Hermans kwaad! Ja, en dan komt op zo’n ministerie een mechanisme op gang. Stel dat de Grote Schrijver naar de minister gaat, stel dat hij met zijn venijnige pen de publiciteit zoekt. Zullen we hem toch maar niet.... Hermans heeft zijn twintigduizend gulden gekregen. Onterecht, maar op zo’n moment regeert onder ambtenaren de angst.”

Als hij terugblijkt op zijn werkzame leven dan vindt Vis dat hij

‘onbeduidend’ is geweest. “Ik heb een mooie loopbaan gehad, maar het is niet te verwachten dat over twintig jaar iemand de notulen van de Raad van Bestuur gaat opvragen om te kijken wat voor wijze woorden ik heb uitgesproken.” Hij loopt naar achteren en komt terug met een kistje waarin hij schoensmeer opbergt. “Dit heb ik gemaakt. Ik ben graag met mijn handen bezig: meubels, sieraden. Een mooie kast bestaat over driehonderd jaar nog, de Raad van Bestuur niet meer. Deep down was ik liever een goede timmerman geweest.”

Voor mensen die uit niets iets kunnen maken, heeft Vis grote bewondering. “De Willem van Kootens en John de Mollen van deze wereld. Bij een duur bedrijf gaan werken en daar grote bonussen opstrijken, dat kan iedereen, nee het gaat er om iets te scheppen. Zelf heb ik geen druppel ondernemersbloed in mijn lichaam. Ik heb te weinig durf en ben te somber. Van huis uit ben ik accountant: altijd bezig met het inschatten van risico’s.”

Dat hij de STER tot een financieel bloeiende organisatie maakte, wimpelt hij weg. “Ach, we hadden de markt ook mee, en verder was het niet zo moeilijk. De STER hanteerde veel te hoge tarieven. Als je na Nova wilde adverteren moest je, geloof ik, drie keer het normale tarief betalen. Nou, een huisvrouw koopt vermoedelijk geen fles Dreft omdat ze zo van Nova heeft genoten, maar gewoon omdat ze het een leuk reclamespotje vindt.”

Ook over het recordbedrag dat hij de afgelopen jaren bij de publieke omroep moest bezuinigen - 64 miljoen euro -, doet hij relativerend. “Er lag een goed plan van McKinsey aan ten grondslag. En laten we eerlijk zijn: kosten besparen is intellectueel geen grote prestatie. Het is veel moeilijker tienduizend abonnees erbij te krijgen voor de Volkskrant dan 64 miljoen weg te snijden in de omroep.”

De onmacht die hij als PCM-topman ervoer om de oplages van de kwaliteitskranten te verhogen, deden hem in 2003 omzien naar een andere baan: Hilversum. “Ik had bij PCM hetzelfde gevoel als dat kind dat ooit radeloos aan Uri Geller vroeg: Maar

kunt u die lefels ook omhoog buigen? Ik verdiende drie ton per jaar en kreeg niets voor elkaar. Bij iemand met een karakter zoals ik levert dat enorme wroeging op. Schuldgevoel is de drijvende kracht achter mijn leven geweest. Het dorpse denken: Wat zullen de mensen van me vinden? Van nature ben ik aartslui en zit ik het liefst met m'n gat op de bank te praten, zoals nu. Ik krijg van alle kanten bezoek, emails en telefoontjes. Dominee Arie van der Veer, de oud-voorzitter van de EO, die helaas ook door kanker is getroffen, komt bij me langs om voor me te bidden. Ik vind dat mooi. Heb ik op die manier naar mensen omgekeken? Nee. Ook daar heb ik me vaak schuldig over gevoeld. Aan de andere kant dacht ik: Ik doe weliswaar niet wat ik móet doen, maar ik voel me er wel rot onder, dus dan is het toch een beetje goed.”

Voor PCM ziet hij maar één oplossing: Een splitsing in drie krantenbedrijven. “Geef de Volkskrant, NRC Handelsblad en Trouw elk hun eigen uitgever. Die dagbladen vertrouwen elkáár al niet, laat staan het PCM-bestuur. Ik herinner me nog dat een van de hoofdredacteuren, ik meen dat het Jensma was van NRC, me bij mijn aantreden voorstelde aan een afvaardiging van de redactie. Hij zei niet: ‘Dit is onze nieuwe collega’, maar ‘deze meneer werkt bij PCM.’ Dat zegt toch genoeg, niet? Als je bij de Volkskrant zat voor overleg zag je ze denken: Wat hij vanochtend hier hoort, vertelt hij vanmiddag door aan NRC.”

De overname van PCM door venture capitalist Apax in 2004, heeft, naar de overtuiging van Vis, de neergang van het krantenconcern versneld. “Ik dacht vlak voor de deal: Ik moet hier weg, en snel ook. Theo Bouwman, toenmalig voorzitter van de Raad van Bestuur, kreeg voortdurend ‘dear Theo-brieven’ van venture capitalists. Hij was gevoelig voor die druk. ‘Apax heeft diepe zakken’, zei hij. Waarop ik reageerde: ‘Ja, om er geld in te stoppen, niet om uit te delen.’ Ik heb helaas gelijk gekregen. Apax heeft PCM naar de kloten geholpen, met Bouwman er bij. Het is Bouwman kwalijk te nemen dat hij akkoord is gegaan met de exorbitante rendementseis van twintig procent, terwijl geen cent

De menselijke maat is een boek over dwarse, eigenzinnige mensen. Een IKON-domee als wijlen Wim Koole die zich ‘bekeert’ tot het atheïsme, mediapsycholoog Jaap van Ginneken die waarschuwt voor het voortdurende bedrog van marketing en media, of de rebelse Rotterdamse domee Visser. Jezus zou absoluut ruzie krijgen met Leefbaar Rotterdam, is zijn vaste overtuiging. Het zijn mensen die hun eigen maat bepalen. Ze zijn merendeels afkomstig uit de hoek van media en religie, de journalistieke specialismen van schrijver en tv-recensent van Trouw, Willem Pekelder. In interviews, portretten en reportages probeert hij te achterhalen wat hen beweegt. Wat geeft hun leven betekenis, wat is hun hoop, hun angst, hun visioen? De lezer hoort het uit de mond van Agnes van Ardenne, kardinaal Simonis, Willibrord Frequin, bisschop Bär, Henri Beunders en vele anderen.

Dit boek markeert tevens het denkproces dat de schrijver de afgelopen jaren zelf heeft doorgemaakt. Wat is er met ontzuiling en secularisering gewonnen? En wat verloren? Het is een zoektocht naar zingeving, kwaliteit, schoonheid en waarheid, in het besef dat het goede, in al zijn verschillende betekenissen, er wel degelijk toe doet in de wereld.

Willem Pekelder (Rotterdam, 1959) werkt sinds 2002 vanuit zijn journalistieke bedrijf P-Productions voor een breed scala van media, waaronder Trouw, de Volkskrant, VPRO Gids, De Groene Amsterdammer en VolZin. De menselijke maat is uitgebracht ter viering van zijn tienjarig jubileum als ZZP'er. Voor 2002 was Pekelder journalist bij Sijthoff Pers/Haagsche courant (1980-1995) en Algemeen dagblad (1995-2001). Sinds april 2010 is hij tv-recensent van Trouw.